

Preek over 1 Corinthe 13,5b: De liefde zoekt zich zelf niet. (Ds. J.C. Schaeffer)

Voorzang: Psalm 5, 1. 2 en 3
Votum en Groet
Zingen: Psalm 5, 6 en 7
Leefregels
Zingen: Gezang 7, 1 en 4
Gebed om het licht van de Geest
Zingen: Kinderlied 71 (Maak een vrolijk geluid...)
Schriftlezingen: Psalm 119,1-16 en 1 Corinthiërs 13
Zingen: Psalm 119, 2 en 5
Verkondiging van 1 Corinthiërs 13,5b
Zingen: Gezang 285
Collecte
Zingen: Gezang 257
Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!
Gisteren is in Franeker Dave Steensma begraven.
De sergeant die deze week omkwam bij een incident in Irak.
Hij stierf in het kader van de vredesmissie van Nederlandse militairen in Irak.

Zijn dood heeft diepe indruk gemaakt.
Allereerst natuurlijk op zijn vrouw en kinderen en verdere familie.
En op de militairen van het kamp waar hij gelegerd was, zijn kameraden en collega's.
Het is niet niks als één uit je naaste omgeving, met wie je dagelijks optrok, zo om het leven komt.
En als je weet, dat het jou ook kan overkomen.
Dat hakt er goed in – reken maar!

Natuurlijk – zoiets kon gebeuren.
Dat wisten ze allemaal toen ze naar Irak vertrokken.
Maar nu is het één van hen echt overkomen.
En dat is wel heel anders.

Maar niet alleen de naaste familie en zijn naaste collega's zijn geschokt.
Ook de Nederlandse samenleving is in verwarring.
Er gaat geen dag voorbij, of kranten schrijven erover.
Op radio en tv is het 't nieuws van de week, dat voortdurend besproken wordt.
In actualiteitenprogramma's, in nieuwsshows – telkens gaat het er over.
En natuurlijk is het politiek een hot item.
Zeker nu in het kabinet en in de Kamer de beslissing moet vallen over de verlenging van de aanwezigheid van Nederlandse militairen in Irak.
En telkens wordt de vraag gesteld: *Wordt het geen tijd onze militairen terug te roepen?*
Als er doden vallen – en wie weet blijft het niet bij één – is dat het dan waard?

Afgelopen week luisterde ik naar het radioprogramma van Sjors Fröhlich: stand.nl
U kent het waarschijnlijk wel.
Dan kunnen luisteraars reageren op een stelling.
Dinsdag was de stelling: *Nederland moet nu zijn troepen terugtrekken uit Irak.*
Van de luisteraars was een meerderheid het niet met de stelling eens.
Maar ik heb begrepen, dat onder politici de onzekerheid toeneemt.
En dat het draagvlak voor een besluit tot verlenging duidelijk aan het afkalven is.
Als het ons wat gaat kosten, dan weten we het niet zo goed meer.

Nu zijn er ook die vrij laconiek reageren.
Die militairen weten toch welke risico's ze zouden lopen?

Als je voor dit vak kiest, dan weet je toch dat dit gebeuren kan?
En ze worden er goed voor betaald, hoor!
Dus niet zeuren!

Nou ja, dat is natuurlijk niet helemaal onzin.
Wie kiest voor een baan als beroepsmilitair weet inderdaad, dat dat verstrekkende gevolgen kan hebben.
Het argument dat militairen op missie ook nog eens goed betaald worden is wel wat flauw.
Want als het je je leven kan kosten dan weegt een goed salaris daar natuurlijk nooit tegenop.

En dat brengt ons opnieuw bij de vraag: is zo'n vredesmissie in Irak de levens van onze militairen waard?
Dat is voor ons hier vanmorgen niet zo maar een theoretische vraag.
Want uit onze gemeente zit daar Bart van Ruitenbeek.
En stel dat hem daar wat overkomt?
U kunt zich voorstellen hoe zijn ouders, Annie en Nico, zich deze week hebben gevoeld.
En ieder die zich met hen verbonden weet, heeft vast ook aan Bart gedacht.
Je moet er toch niet aan denken, dat...

Dus nogmaals: mag een vredesmissie mensenlevens kosten?
En eerlijk gezegd gaat het me niet speciaal om Irak.
Daar zitten politiek zoveel haken en ogen aan, die ik niet allemaal kan overzien.
Had deze oorlog wel of niet begonnen moeten worden.
En wat is de rol van de Amerikanen daar precies.
En had de VN geen grotere rol moeten spelen.
Daar gaat het me nou niet om.
Het gaat me vooral om de vraag: is het verantwoord dat de Nederlandse regering militairen stuurt naar Irak, Afghanis-tan, Bosnië, Afrika enz. met het risico dat daarbij militairen om het leven komen?

En dan moet ik eerlijk zeggen, dat het mij zorgen baart als al heel gauw wordt gezegd, dat dat niet kan.
Ik zeg het met grote terughoudendheid.
Want ja, ik heb toch voortdurend onze Bart van Ruitenbeek voor ogen.
En ik moet er niet aan denken, dat hem iets zal overkomen.
Wat een verdriet voor zijn ouders en zijn broer.
Vreselijk!

En toch – is het niet een goede zaak dat jongens en mannen zoals hij hun leven wagen in dienst van een vredesmissie?
In dienst van een missie, die erop gericht is b.v. een zwaar geslagen volk als dat van Irak weer op de been te helpen en een veilig bestaan te laten opbouwen.
Mag dat ons wat kosten?
Zelfs als het om het leven van militairen gaat?

In hoeverre speelt in ons denken – juist ook als het om dit soort zaken gaat – in hoeverre speelt dan de liefde een rol, die God ons in zijn Woord voorhoudt.
We lazzen vanmorgen dat indrukwekkende hoofdstuk uit Paulus brief aan de gemeente van Corinthe: 1 Cor. 13.
Daar wordt een liefde bezongen, die de wereld niet kent.
En om dat duidelijk te maken hebben we al genoeg aan dat ene zinnetje dat ik er uit koos.
Waarvan van de liefde gezegd wordt: *zij zoekt zich zelf niet*.

Misschien mag ik u vertellen dat aan dit zinnetje voor mij een herinnering vast zit.
Een herinnering die ik mogelijk deel met de ouderen onder ons.
Want als ik dit zinnetje hoor, dan moet ik denken aan Johan Bodegraven.
In de jaren vijftig was Johan Bodegraven een medewerker van de NCRV op de radio.

Hij was o.a. de presentator van het spel Mastklimmen.
Maar ook werd hij bekend door allerlei acties waarbij hij geld inzamelde voor goede doelen.
Eén van die acties werd gevoerd voor een Diaconessenhuis in Paramaribo.
En het motto van die actie was: *Vier maal Z N!*
Dat motto was ontleend aan 1 Cor. 13, de woorden van onze tekst:
Zij Zoekt Zich Zelf Niet – afgekort: ZZZZN – vier maal Z N.

Dat is een motto om te onthouden!
Want het maakt op een typische wijze duidelijk wat liefde is.
Liefde, die haar bron vindt in Christus!

Van die liefde wordt dus o.a. gezegd, dat zij zichzelf niet zoekt.
Je kunt hier ook vertalen: *zij zoekt niet de dingen van zich zelf.*
De liefde kent geen eigenbelang, waar het voortdurend naar jaagt.

Het zijn maar enkele eenvoudige woorden.
Maar als dit de grondhouding van onze samenleving zou zijn, dan wordt ze daardoor compleet op haar kop gezet.
Want onze maatschappij wordt beheerst door de regel: zoek je zelf.
Zoek je eigenbelang.
Doe wat jij leuk vindt, lekker vindt.
Zorg dat jezelf niets tekort komt.
En als anderen daardoor wel tekort komen of gekwetst worden – trek je dat vooral niet aan.

Deze week was ook in het nieuws dat de jongerenzender BNN misschien moet verdwijnen, omdat er te weinig beta-lende leden zijn.
Maar in de politiek wordt dat n.b. beschouwd als een verarming van ons omroepbestel.
En onze staatssecretaris van cultuur doet haar best om BNN toch te behouden.
Terwijl BNN toch wel een bijzonder duidelijk voorbeeld is van zo'n op zichzelf gerichte mentaliteit, die alleen maar rekening houdt met zichzelf.

De grote handicap voor echte gemeenschap is altijd dat de mens uit is op eigen belang.
Uit is op eigen voordeel.
De één wordt dan materialistisch.
Hij graait gretig om zich heen en buit het leven zoveel mogelijk uit.
Een ander jaagt naar eigen eer en aanzien.
Maar de mens, die de liefde van 1 Cor. 13 niet kent, is in wezen verliefd op zichzelf.

Kent u het verhaal van Narcissus?
Over hem vertelden de oude Grieken een triest verhaal.
Narcissus was een beeldschone jonge man.
Op een keer kwam hij bij een vijver.
Hij bukte zich voorover om te drinken.
Toen zag hij plotseling zijn spiegelbeeld.
En op slag werd hij verliefd op zichzelf.
Zo verliefd en tegelijk vreselijk ongelukkig.
Want hij kon zijn spiegelbeeld kon omarmen.
Hij kon zichzelf in het water niet bereiken.
Het was een hopeloze liefde, die nooit echt beantwoord kon worden.
En dus kwijnde hij weg en stierf.

Eigenlijk ook een belachelijk verhaal.
Wie wordt er nou verliefd op zichzelf!
Maar toch is dat de trieste werkelijkheid van de wereld zonder God.
De mens, die verliefd is op zichzelf, en daarom zichzelf zoekt.
Het is belachelijk als ik mij zelf ga zien als het middelpunt van mijn bestaan.
En het is belachelijk als ook een hele samenleving dat zo gaat ervaren.

Als van God afgefallen mensen zijn we ten diepste belachelijke wezens.
Wie zo zichzelf zoekt heeft geen oog meer voor het geheel van de wereld die God schiep.
Hij gebruikt de wereld voor zichzelf.
De wereld is van hem.

Maar de liefde leert ons de dingen weer zien in hun juiste verhoudingen.
De liefde geneest ons van onze verliefdheid op ons zelf.
Want de liefde zoekt zich zelf niet.
Maar ze zoekt de geschapen werkelijkheid van God.
En ze zoekt ook de andere mensen als medeschepselen van God.
Die anderen zijn er niet om mij te dienen en mij gelukkig te maken.
En die anderen moeten niet op een afstand worden gehouden als ze dat niet doen.
Maar de liefde verlangt er naar om de ander tot zijn recht te laten komen.
Om de ander in goede welstand te zien, gelukkig, veilig, in bloei.

Maar die liefde gaat de weg van de zelfverloochening.
Het is de liefde waarin Jezus Christus ons is voorgegaan.
Paulus schrijft aan de gemeente van Filippi:

*Laat die gezindheid bij u zijn, welke in Christus Jezus was...
die zichzelf ontledigd heeft,
de gestalte van een dienstknecht/slaaf heeft aangenomen
en aan de mensen gelijk is geworden.*

Hij kroop in onze huid.
Ontlediging – dat is: Hij maakte zichzelf leeg.
Alles waar Hij vol van was –
zijn positie bij de Vader,
zijn hemelse heerlijkheid,
zijn goddelijke macht,
zijn absoluut gezag,
zijn familie en vrienden hier op aarde –
Hij gaf het allemaal op.
Zelfs zijn leven!
Hij gaf het op om ons te dienen!

Laat die gezindheid in u zijn, zegt Paulus.
De gezindheid van iemand, die niet zich zelf zoekt.
Maar die zich overgeeft aan de anderen en aan het Koninkrijk van God.
Alleen dán vinden we de wereld en vinden wij de medemens.
Alleen dán vinden wij God.
En, merkwaardigwijze, alleen zo vinden wij ook ons zelf.
Want wie zijn leven verliest, die zal het vinden.
Alleen in de weg van de liefde, die van het offer weet, heeft een mens toekomst.

En dat geldt niet voor enkelingen,
Dat geldt ook voor hele samenlevingen.
Er is iets fundamenteel scheef gegroeid, waar dit besef is uitgesleten.
Het besef dat het heil van de wereldsamenleving ons offers mag kosten.

Het is nog maar kort geleden, dat wij terugdachten aan de periode dat wij zelf zuchtten onder een vreselijk regime.
Op 4 mei gedenken wij jaarlijks de doden, die toen gevallen zijn.
Mensen, die op een vreselijke manier zijn uitgeroeid – met name onze Joodse landgenoten.
Maar wij gedachten ook hen, die gevallen zijn in het verzet.
Zij die hun leven gaven om de vrijheid terug te winnen.
Mensen uit ons eigen volk.

Maar ook talloze soldaten van de geallieerde legers: Amerikanen, Canadezen, Britten, Polen.
Op ettelijke militaire begraafplaatsen liggen hun graven.
De graven van hen, die zijn omgekomen in de strijd om onze vrijheid.
En wij zijn hen dankbaar, dat ze dat risico voor ons gelopen hebben.
En wij zijn de regeringen van hun volkeren dankbaar dat zij bereid waren militairen te sturen
om voor ons te vechten en ons onze vrijheid terug te bezorgen.

En de dood van elke omgekomen militair heeft toen het zelfde effect gehad op zijn familie en
zijn vrienden als het sterven van Dave Steensma.
Het heeft een gat geslagen in de relaties waarin zij stonden.
Echtgenotes, kinderen, ouders, broers en zussen, vrienden – ze hebben gerouwd om hen die
omkwamen.
Misschien wel tot de dag van hun eigen overlijden.
Maar zal er bij meerderen toch ook niet de voldoening zijn geweest: *Mijn man, mijn kind, mijn
vader heeft zijn leven gegeven voor een goede zaak?*

Iemand verliezen is iets vreselijks.
Daar kun je nooit gemakkelijk over doen.
En je merkt het pas echt als jij zelf iemand moet missen.

Maar is dat ook juist geen reden om ons in te zetten voor samenlevingen met regimes voor
wie mensenlevens niet tel-len en niet wegen?
Die niets ontziend verdrukken en vertrappen en mensen kapot maken.
Is elk mensenleven niet een mensenleven teveel?

Ik weet niet of u de film Schindlers List wel eens hebt gezien.
Die film gaat over een man, die in W.O. II tientallen Joden redde van de dood in de
gaskamers, door ze in zijn fabriek te laten werken.
Ook met het risico zelf te worden opgepakt en omgebracht.
Wanneer de oorlog voorbij is wordt hij geprezen en bedankt voor wat hij heeft gedaan.
Als dat gebeurt, schiet zijn gemoed vol.
En hij wimpelt de lof af.
Hij heeft nog te weinig gedaan, vindt hij.
Te weinig?
Hij had er zoveel gered!
Ja, maar – had hij zich niet moeten inzetten voor nog één meer.
En voor nog één!
En voor nog één!
Want elk mensenleven dat gered is, is er één.

De liefde – zij zoekt zichzelf niet.
Waarom sluiten we zo gemakkelijk ons hart toe voor een ander?
En zeker voor de medemens, die ver weg is?
Vanwege het hardnekkige misverstand dat je van liefde geven minder wordt.
Dat het ten koste gaat van je zelf, je eigen welbevinden.
We zien liefde als een christelijke plicht.
Maar ook als een christelijke last.

En in zekere zin is dat waar.
Liefde vraagt offers.
Liefde vraagt zelfverloochening.
Maar het is een misverstand, dat je van liefde minder wordt.
Jezus zegt: *Indien u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven.*
Die geboden laten zich samenvatten in één woord: liefde.
De liefde, die zichzelf niet zoekt.
En dan zegt Jezus er onmiddellijk achteraan: *Dit heb ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap
in u zij en uw blijd-schap vervuld worde.*

Als we gaan wandelen in Jezus' voetsporen, met een liefde die niet zichzelf zoekt, dan zal dat ook ons diepste geluk kunnen worden en onze grootste blijdschap.
Dan ontdekken we een rijkdom die we in onze stoutste dromen niet konden vermoeden.
Liefde geven – als enkeling en als samenleving – daar worden we niet minder van.
Maar beter!
Rijk, gelukkig en blij.

Als we kijken naar de oorlog in Irak kunnen er vele vragen bij ons opkomen.
Wat zijn de motieven waarom die oorlog is gevoerd?
Wat waren de belangen die speelden?
Zat daar ook niet een groot brok eigenbelang bij.
Economische belangen – de onmisbare olie die daar vandaan komt?

En als we horen van de manier waarop Amerikaanse militairen daar tekeer gaan, dan roept dat walging op.
Wat een rottigheid!
Ook dat heeft niets te maken met de liefde waar Christus het over heeft.
Zelfs het feit dat Irakese terroristen ook niets ontziend tekeer gaan tegen Amerikaanse soldaten rechtvaardigt niet wat we de laatste weken horen over martelingen en vernederingen.

Maar juist dat alles roept temeer om een totaal andere mentaliteit.
Laten we van harte hopen en bidden, dat er niet nog meer doden vallen in Irak.
Maar laten we daarbij niet alleen kijken naar onze eigen mensen, maar naar allen die daar lijden en zuchten.
Met in ons hart een liefde die niet ons zelf zoekt, maar het Koninkrijk van God – daar en hier.
En laten we bidden dat er bij menig een van hen die geroepen zijn daar als militair te werken ook de gezindheid is van Jezus Christus.
Om niet alleen het avontuur te zoeken en de uitdagingen van een militair bestaan.
Maar ook om dienstbaar te zijn aan een samenleving die zo geleden heeft. AMEN.

16-05-2004